

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
18 januari 2005

Ons kenmerk
PO/KB/05-2631

Onderwerp
Kwantitatieve gegevens en rapport Specifieke
aanpak wachtlijsten

Bijlage(n)
Inspectiemonitor

In mijn beleidsbrief naar aanleiding van de evaluatie van Weer Samen Naar School, Leerlinggebonden financiering en Onderwijsachterstandenbeleid heb ik u toegezegd nieuwe rapporten en gegevens voor zover mogelijk voor 27 januari aan u aan te bieden.

Met deze brief bied ik u de uitkomsten van de leerlingentelling van 1 oktober 2004 aan. Het betreft onder meer het totaal aantal leerlingen per onderwijssoort, het deelnamepercentage en de getelde leerlingenaantallen op (V)SO scholen. Als bijlage bij deze brief vindt u verder het eindrapport van de inspectie van het onderwijs over het project Specifieke aanpak wachtlijsten.

Kwantitatieve gegevens

Tabel 1 toont de ontwikkeling van het aantal leerlingen in het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs over een reeks van jaren. De in 2002 ingezette daling in het basisonderwijs heeft zich in 2004 niet verder voortgezet: het aantal leerlingen in het regulier basisonderwijs stijgt licht met ongeveer 1.400. In het speciaal basisonderwijs is er voor het tweede jaar sprake van een dalend leerlingenaantal. De afgelopen tien jaar is het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs niet zo laag geweest. In het speciaal onderwijs is sprake van een lichte toename van het leerlingenaantal.

Tabel 1.

Getelde leerling aantallen op 1 oktober 2004

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
sbao	57.098	57.500	55.567	54.671	53.604	52.047	51.557	51.786	52.075	51.369	50.088
bao	1.451.332	1.476.825	1.500.969	1.519.680	1.533.595	1.542.997	1.546.299	1.552.076	1.549.776	1.547.342	1.548.741
so	22.742	23.522	24.630	25.821	27.095	28.843	30.285	31.564	33.060	33.511	34.092

Tabel 2

Aantallen swv naar deelnamepercentage op 1 oktober 2004 en ontwikkeling van het deelnamepercentage

deelname percentage	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
0% tot 1%	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
1% tot 2%	18	16	17	15	22	17	16	14	8	8	11
2% tot 3%	58	65	73	76	76	88	91	94	91	93	98
3% tot 4%	75	77	80	89	90	93	93	100	105	104	105
4% tot 5%	54	45	39	36	37	38	40	34	38	34	23
5% of meer	39	41	35	28	19	8	4	2	2	4	6
landelijk gemiddeld	3,79%	3,75%	3,57%	3,47%	3,38%	3,26%	3,23%	3,23%	3,25%	3,21%	3,13%
maximum	10,44%	9,97%	9,05%	7,91%	7,39%	6,35%	5,51%	5,39%	5,47%	5,77%	6,68%

Tabel 2 toont een overzicht van de samenwerkingsverbanden naar deelnamepercentage aan het speciaal basisonderwijs. Het gaat daarbij om dat deel van het totaal aantal leerlingen (exclusief speciaal onderwijs) dat deelneemt aan het speciaal basisonderwijs. Er wordt inzicht gegeven in het aantal samenwerkingsverbanden met een bepaald deelnamepercentage, het landelijk gemiddelde percentage en het maximaal voorkomend deelnamepercentage.

In de tabel is met ingang van 2003 rekening gehouden met de wijzigingen in de samenstelling van samenwerkingsverbanden. Samenwerkingsverbanden Weer Samen Naar School hebben met ingang van 1 augustus 2003 de mogelijkheid om van samenstelling te veranderen. Over het geheel heeft dat geleid tot 247 samenwerkingsverbanden. Tot 2003 waren dat er 248. De wijzigingen in samenstelling verklaren deels de stijging van het aantal samenwerkingsverbanden met een deelnamepercentage van 5 of meer. Ook de stijging van het maximum deelnamepercentage is hiermee verklaard. De stuurgroep WSNS+ is actief betrokken bij samenwerkingsverbanden met een percentage van 5 of meer.

Tabel 3 geeft een overzicht van de leerlingenaantallen op (v)so scholen. Uit de tabel blijkt dat na de invoering van de Leerlinggebonden financiering de groei in het speciaal onderwijs (SO WEC) is afgevlakt. Ook blijkt uit de tabel dat het voortgezet speciaal onderwijs minder groeit dan in voorgaande jaren. De grotere afwijkingen in de aantallen leerlingen in de schoolsoorten voor meervoudig gehandicapten (doof, slechthorend en lichamelijk gehandicapt) is mede te verklaren uit het feit dat sinds de invoering van LGF een aantal MG-soorten niet meer bestaan en de definitie van meervoudig gehandicapt is gewijzigd (handicap + zeer moeilijk lerend).

Tabel 3.
 Getelde leerlingen aantallen op (v)so scholen op 1 oktober 2004

School type	Onderwijs soort									Groeipercentages					
		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999 vs 1998	2000 vs 1999	2001 vs 2000	2002 vs 2001	2003 vs 2002	2004 vs 2003	
SO	DOBLN	28	31	34	32	28	33	32	10,71%	9,68%	-5,88%	-12,50%	17,86%	-3,03%	
SO	DOVN	389	371	344	318	308	397	437	-4,63%	-7,28%	-7,56%	-3,14%	28,90%	10,08%	
SO	ESM	3287	3544	3747	3906	4322	4840	4841	7,82%	5,73%	4,24%	10,65%	11,99%	0,02%	
SO	LG	1409	1351	1318	1284	1259	1251	1333	-4,12%	-2,44%	-2,58%	-1,95%	-0,64%	6,55%	
SO	LZ/P	2745	3178	3575	3823	4164	4288	4552	15,77%	12,49%	6,94%	8,92%	2,98%	6,16%	
SO	LZ/S	1398	1506	1516	1424	1358	1364	1328	7,73%	0,66%	-6,07%	-4,63%	0,44%	-2,64%	
SO	MGA	350	376	369	390	389	382	327	7,43%	-1,86%	5,69%	-0,26%	-1,80%	-14,40%	
SO	MGB	680	728	771	753	646	251	173	7,06%	5,91%	-2,33%	-14,21%	-61,15%	-31,08%	
SO	MGF	2440	2651	2767	3005	3244	3451	3839	8,65%	4,38%	8,60%	7,95%	6,38%	11,24%	
SO	PI	1475	1465	1522	1577	1600	1718	1813	-0,68%	3,89%	3,61%	1,46%	7,38%	5,53%	
SO	SH	1167	1172	1192	1179	1180	1052	960	0,43%	1,71%	-1,09%	0,08%	-10,85%	-8,75%	
SO	VGK	564	540	516	512	514	497	506	-4,26%	-4,44%	-0,78%	0,39%	-3,31%	1,81%	
SO	ZMLK	7861	8489	9021	9553	10122	10027	9921	7,99%	6,27%	5,90%	5,96%	-0,94%	-1,06%	
SO	ZMOK	3302	3441	3593	3808	3926	4008	4030	4,21%	4,42%	5,98%	3,10%	2,09%	0,55%	
Sub totaal SO WEC		27.095	28.843	30.285	31.564	33.060	33.559	34.092	6,45%	5,00%	4,22%	4,74%	1,51%	1,59%	
VSO	DOBLN	32	28	22	27	37	32	30	-12,50%	-21,43%	22,73%	37,04%	-13,51%	-6,25%	
VSO	DOVN	226	220	195	178	163	203	211	-2,65%	-11,36%	-8,72%	-8,43%	24,54%	3,94%	
VSO	LG	1215	1272	1316	1366	1439	1550	1405	4,69%	3,46%	3,80%	5,34%	7,71%	-9,35%	
VSO	LZ/P	728	742	749	829	881	1080	1229	1,92%	0,94%	10,68%	6,27%	22,59%	13,80%	
VSO	LZ/S	253	274	282	297	312	344	368	8,30%	2,92%	5,32%	5,05%	10,26%	6,98%	
VSO	MGA	72	82	96	88	87	86	82	13,89%	17,07%	-8,33%	-1,14%	-1,15%	-4,65%	
VSO	MGB	68	77	82	80	84	92	92	13,24%	6,49%	-2,44%	5,00%	9,52%	0,00%	
VSO	MGF	104	117	167	181	210	320	499	12,50%	42,74%	8,38%	16,02%	52,38%	55,94%	
VSO	PI	104	98	108	114	115	119	133	-5,77%	10,20%	5,56%	0,88%	3,48%	11,76%	
VSO	SH	1042	1089	1159	1203	1321	1353	1440	4,51%	6,43%	3,80%	9,81%	2,42%	6,43%	
VSO	VGK	183	172	194	202	186	197	206	-6,01%	12,79%	4,12%	-7,92%	5,91%	4,57%	
VSO	ZMLK	4160	4494	4855	5235	5720	6204	6515	8,03%	8,03%	7,83%	9,26%	8,46%	5,01%	
VSO	ZMOK	5723	5953	6270	6804	8068	8876	9441	4,02%	5,33%	8,52%	18,58%	10,01%	6,37%	
Sub totaal VSO WEC		13.910	14.618	15.495	16.604	18.623	20.456	21.651	5,09%	6,00%	7,16%	12,16%	9,84%	5,84%	
WEC totaal		41.005	43.461	45.780	48.168	51.683	54.015	55.743	5,99%	5,34%	5,22%	7,30%	4,51%	3,20%	

Specifieke aanpak wachtlijsten

De afgelopen vier jaar is veel geïnvesteerd in de aanpak van wachtlijsten van leerlingen voor de toelating tot een school voor speciaal basisonderwijs. In het jaar 2000 stonden 500 leerlingen gedurende langere tijd op een wachtlijst, een aantal dat in 2001 steeg naar 620 leerlingen. Er zijn financiële impulsen gegeven en door een expertgroep is nauwgezet onderzocht welke oorzaken aan wachtlijsten ten grondslag liggen. De expertgroep concludeerde dat wachtlijsten duiden op verschillende kwalitatieve problemen binnen het samenwerkingsverband en adviseerde om op alle niveaus te investeren in ondersteuning. Als reactie hierop is door de onderwijsorganisaties WSNS+ opgericht. WSNS+ koos als eerste speerpunt de leerlingenzorg in het regulier basisonderwijs.

Daarnaast zijn in de Wet op het primair onderwijs drie uiterste plaatsingsdata opgenomen en is het project Specifieke aanpak wachtlijsten gestart.

Voor het project Specifieke aanpak wachtlijsten zijn samenwerkingsverbanden benaderd die gedurende langere tijd substantiële wachtlijsten hadden en/of een hoog deelnamepercentage. De aanpak heeft als doel om binnen twee jaar in samenwerkingsverbanden met grote problemen oplossingen op maat te bieden voor de wachtlijsten en deze blijvend te laten verdwijnen. De samenwerkingsverbanden moesten een verbeterplan opstellen, waarin concrete, meetbare prestaties zijn opgenomen. Deze prestaties moeten worden gehaald: in de beschikkingen zijn resultaatsverplichtingen geformuleerd. De verbeterplannen zijn door een extern bureau getoetst. Uiteindelijk hebben 49 samenwerkingsverbanden aan de specifieke aanpak wachtlijsten meegedaan. Een goedgekeurd verbeterplan geeft een samenwerkingsverband recht op financiële middelen en ondersteuning op maat door een expertgroep. Hoe groter de problemen, hoe meer middelen en ondersteuning. De aanpak is nauwgezet gevolgd door de inspectie.

In het eindrapport concludeert de inspectie dat de specifieke aanpak wachtlijsten een succes is geweest. Alle wachtlijsten zijn verdwenen en er is in de 'meest zorgelijke samenwerkingsverbanden' een samenwerking van de grond gekomen. Dit is bijzonder, omdat in deze samenwerkingsverbanden langdurige problemen bestonden. Bovendien blijkt dat de samenwerkingsverbanden de problemen vooral kwalitatief hebben aangepakt. Zij hebben geïnvesteerd in de leerlingenzorg in het regulier basisonderwijs (onder meer zorgscans, deskundigheidsbevordering, afstemming met LGF en onderwijsachterstanden) en hebben kortetermijnoplossingen als uitbreiding van de capaciteit van het speciaal basisonderwijs vermeden. Deze aanpak hebben samenwerkingsverbanden gekozen om de problemen duurzaam op te lossen en het deelnamepercentage op termijn verder te laten dalen. Met deze aanpak is een succesvolle kwalitatieve impuls gegeven aan de leerlingenzorg in de meest zorgelijke samenwerkingsverbanden.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(Maria J.A. van der Hoeven)